artiklitekogus avalduvad S.-u tänini püsima jäänud huvid: siin leidub harutusi nii eesti kui üldisest kirjandusest ja kultuurist, samuti sotsiaalfilosoofilisi mõtiskelusid. Siin toonitatakse noorte ja vanade vastolu, loova isiku »mina« vabadust kõrgeima väärtusena, klassivõitluse paratamatust, sotsialistlikku ideaali, rahvusküsimuse tähtsust j. m. Siin tutvustatakse lugejaid ka soome kirjandusega ja äratatakse huvi selle Soome vastu, millega paarteistkümmend aastat hiljemini soovitavaks peetakse riiklikku uniooni astuda (vt. »Eesti töövabariik«). Muist S.-u laialipillatud artikleist olgu eeskätt mainitud: »Die estnische Literatur« (prof. G. Hinneberg'i koguteoses »Die Kultur der Gegenwart« I, IX, Leipzig, 1908); kirjandusloolised märkused S.-u poolt toimetatud »Eesti lugemiseraamatus« (I, Helsingi, 1916, II, 1919) ja teoses »Lisandusi K. J. Petersoni tundmaõppimiseks« (Tartu, 1928); eessõnad S.-u redigeeritud Koidula »Kogutud luuletustele« (Tartu, 1925) ja Kreutzwald'i »Viru lauliku« lauludele (Tartu, 1926); artiklid »Noor-Eesti« albumeis ja ajakirjus »Eesti Kirjandus«, »Vaba Sõna«, »Murrang«, »Looming« j. m. S. on tõlkinud J. Aho't, E. Leino't, A. Järnefelt'i j. t.

A. Kallas, Nuori-Viro (1918; eesti keeles 1921); B. Linde, »Noor-Eesti« kümme aastat (1919); A. Anni, G. S. 40-aastane (»Uudismaa« 1923/4, nr. 5); Tietosanakirja XI (1922); A. Behrsing, Streifzüge durch die neueste estn. Dichtung (1924). *J. S-r.*

SUTOR, Albert, vaimulik, sünd Wolgastis Pommeris, a. teadmata, sai a. 1719 kirikuõpetajaks Kambjas Tartumaal, a. 1728 praostiks ja suri 30. V 1758. — S. hoolitses ühes G. F. Rauschert'iga a. 1727 Riias ilmunud eestikeelse Uue Testamendi korrektuuri eest ja toimetas ühes J. C. Clare'ga tartu-eestikeelse lauluraamatu lisa (1729). Kultuurajalooliselt pakub huvi tema kiri 23. III 1734 Ignati Jaagu (vt.) asjas tolleaegsele ülemkirikueestseisjale (hiljemini tr. tiitliga »Zur Geschichte d. Bauerschulwesens u. der Leibeigenschaft in Livland zu Anfang d. 18 Jahrh.« Bunge, Archiv IV, 105—09, a 1845), mis valgustab talurahva olukorda, eriti kooliolusid.

Recke-Napiersky IV, Beise II; Napiersky, Pred.-Lex. III; A. Hasselblatt, Das älteste Kirchenbuch der Pfarre zu Kamby (SB GEG 1882, lk. 192–206); J. Rennit, Mis räägivad Kambja kirikuraamatud Kambja kirikust ja kogudusest? (1899), lk. 6–9; V. Reiman, Ignati Jaak (Sirvilauad 1899), lk. 45—47.

R. K.

SUVE JAAN, vt. **SOMMER, J.**

SUVOROV, Aleksander Arkadjevič, vürst, kindralkuberner, sünd. 1. VI 1804 Peterburis kindralmajori pojana. õppis Sorbonne'i ja Göttingeni ülikoolis, kust tagasi jõudnud astus teenistusse Vene sõjaväkke, kuulus dekabristide vandeseltsi, ei etendanud aga selles silmapaistvat osa. Tõustes teenistusredelil sai ta a. 1839 kindralmajoriks ja polgu-ülemaks, a. 1846 kindraladjutandiks ja määrati 1848. a. alul Baltimaade kindralkubernerіks, mis kohale asus s. a. märtsis. Tema eelkäija E. Golovin'i (vt.) ajal oli vahekord Vene keskvalitsuse ja balti-saksa mõjukate ringkondade vahel kujunenud väga teravaks, eriti vene-õigeusu levitamise küsimuses Liivimaal. S. pani siin kohe maksma uue, saksasõbralise, Baltimaade privileege täiel määral tunnustava politilise kursi ja pidas seda joont oma ametiaja lõpuni. Sellega võitis ta saksluse poolehoiu, kuid tõusva slavofiilide-ringi ja mõjukama vene ajakirjanduse poolt sai talle osaks otse meelepaha-torm. Eriti püüdis S. pehmendada teravusi Liivimaal vene-õigeusu ja luteriusu kiriku vahel ja selleks kõige pealt pidurdada piiskopp Filareti (vt.) agarust vene-õigeusu levitamises. Osalt S.-i mõjul määratigi Filaret Riiast Harkovisse. Usuliste vahekordade pehmendamiseks palus S. keisrit anda luba sega-abielulistel ristida oma lapsi luteriusku, milline soov aga tema ametisoleku ajal ei teostunud. Menukamad olid S.-i sammud kohalikkude ametiasutiste asjaajamiskeele küsimuses. Keskvalitsusel oli juba pikemat aega kindel kavatsus asendada siin saksa keel vene keelega. S., kes oli säärase seisukoha vastu, sobitas kompromissi, mille järgi saksa keel pidi ajutiselt endiselt maksma jääma, kuna edaspidi tuli vene keelt hakata tarvitama järk-järgult, rööbiti vastavate ametnikkude kaadri soetamisega. Selle tagajärjel lükatigi ametiasutiste asjaajamiskeele muutmise kavatsuse teostamine 1858. a-ni edasi. Selle tähtaja saabudes olid aga valitsusringkonnis nimetatud keeleküsimuses juba uued voolud maksmas, mille tagajärjel küsimus langes päevakorralt. S.-il olid eriti suured teened Riia ainelise elu-olu korraldamisel, millest mainitavad sadama ümberehitamine, muulide ehitus, kindlusemüüride mahakiskumine jne. Balti kindralkuberneriks oli S. aprillini 1861, määrati pärast seda Riigiõukogu liikmeks, oli ühtlasi aa. 1861—66 Peterburi kindralkuberneriks ja peale sellelt kohalt lahkumist jalaväe peainspektoriks kuni oma surmani 31. I 1882 Peterburis.

Р. Б. Сл.; (A. v. Tideböhl), Fürst A. S., General-Gouverneur v. Liv-, Esth- u. Kurland. I—II (1862—63); А. Чумиковъ, Генералъ-губернаторство кн. А. А. С-а въ Прибалт. краѣ (Русск. Архивъ 1890, nr. 9);